

STORTINGET

Dokument 13

(2024–2025)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger
for 2024

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2024

Til Stortinget

Innledning

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon for 2024 behandles separat. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2024. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget samarbeidet. Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene

har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og er viktige for den demokratiske forankringen av multilaterale politiske prosesser.

Krig i Ukraina

Arbeidet i de interparlamentariske forsamlingene i 2024 var fortsatt sterkt preget av Russlands pågående angrepskrig mot Ukraina. Flere forsamlinger vedtok Ukraina-relaterte resolusjoner som fordømmer Russlands krigføring, og som understreker viktigheten av å opprettholde sterk støtte til Ukraina. Representanter har også gjennom sine verv i parlamentsforsamlingene deltatt på reiser til Ukraina, hvor de blant annet har hatt møter med sine kolleger i det ukrainske parlamentet.

Flere delegasjoner har arbeidet for å løfte en rekke problemstillinger knyttet til krigen i Ukraina. OSSE PA og PACE har for eksempel gjennom møter og rapporter satt søkelys på ukrainske flyktninger og internt fordrevne og på sanksjonspolitikken og hull i sanksjonsregimet. Et annet tema som har fått mye oppmerksomhet i flere forsamlinger, er de bortførte ukrainske barna. Blant annet arrangerte den norske IPU-delegasjonen et møte om dette under høstsessjonen.

EØS- og EFTA-parlamentarikerkomiteene arbeidet også med ulike aspekter ved krigen. Det var stort fokus på støtteprogrammene for Ukraina og de pågående forhandlingene om en modernisering av handelsavtalen mellom Ukraina og EFTA, som ble ferdigstilt i desember.

Til tross for at det arktiske parlamentarikersamarbeidet fortsatt var på pause i 2024, har de vestlige medlemslandene og Europaparlamentet likevel gjennomført en rekke uformelle møter uten Russland. Russlands krigføring i Ukraina har også satt en stopper for arbeidet i ASEP, som sist møttes høsten 2021.

Midtøsten

Israels krigføring i Gaza og situasjonen i Midtøsten var et sentralt og kontroversielt tema som preget agendaen og resolusjonene i flere av forsamlingene. PACE har i alle debatter om situasjonen tatt til orde for våpenhvile og betingelsesløs frigjøring av de israelske gislene, samtidig som behandlingen av dette temaet har vist en sterk polarisering når det gjelder hvordan de ulike landene forholder seg til Palestina. Debattene i IPU har også vært preget av splittelse mellom afrikanske og arabiske land, som ensidig fordømmer Israel, og vestlige land, som i tillegg fordømmer Hamas' angrep på Israel. Den vestlige gruppen blir stadig beskyldt for dobbeltmoral ved å kritisere Russland for Ukraina, men ikke Israel i samme grad for Gaza, noe som kan bidra til å svekke Ukrainas sak i «det globale sør».

Uro for demokratisk og menneskerettslig tilbakegang

Andre viktige temaer i Stortingets internasjonale aktivitet i 2024 var vilkårene for demokrati, rettsstat og menneskerettigheter.

Både i OSSE PA og i PACE har det vært en bekymring for demokratiske institusjoner under press og fremmarsjen av autoritære krefter i Europa. I tillegg til at fengsling av politiske motstandere, kritiske journalister og menneskerettsforkjempere er blitt et stadig mer vanlig maktmiddel. Et par dager før OSSE PAs vintermøte kom nyheten om opposisjonspolitiker Aleksej Navalnyjs dødsfall, noe som satte ekstra preg på debattene om politiske fanger i Russland og Belarus.

Et gjentagende viktig tema for PACE har vært etableringen av et spesialtribunal for rettsforfølgelse av krigsforbrytelsene i Ukraina.

Samtidig med uroen for en demokratisk tilbakegang i Europa ble det i 2024 gjennomført rekordmange valg verden over. Flere representanter deltok som valgobservatører gjennom sine interparlamentariske verv, blant annet i USA, Georgia, Moldova, Aserbajdsjan og Usbekistan.

Stormaktrivalisering og geopolitisk usikkerhet

2024 var et år med kraftig intensivering av maktpolitisk og økonomisk rivalisering. Det geopolitiske bakteppet var preget av krig i Ukraina og i Gaza og tiltaken-

de spenning mellom USA og Kina, i tillegg til at effektene av de globale klimaendringene ble tydeliggjort. Dette er problemstillinger som ble diskutert i alle de parlamentariske forsamlingene.

Endringene i den europeiske sikkerhetsarkitekturen, med både svensk og finsk NATO-medlemskap, aktualiserte et forsterket samarbeid mellom Norge, Sverige og Finland i nord. Dette ble diskutert ved flere anledninger i det arktiske parlamentarikersamarbeidet, i tillegg til fortsatt stor oppmerksomhet rundt hvordan global oppvarming påvirker den sikkerhetspolitiske utviklingen i nordområdene.

Global konkurransekraft forble i 2024 et gjennomgangstema for EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene. Hovedtema i flere møter var nettopp hvordan geopolitiske spenninger, økt proteksjonisme og den globale konkurransen knyttet til grønn og digital utvikling påvirker både EØS-samarbeidet og EFTAs handelsforhandlinger.

ASEP/AIPA-delegasjonen har gjennom reiser og møtevirksomhet til ASEAN-landene hatt fokus på å fremme felles verdier og interesser knyttet til de geopolitiske utfordringene verden står overfor, samt å støtte opp om EFTAs pågående handelsforhandlinger.

Det er stor variasjon mellom land angående hvor man plasserer skyld og ansvar i konfliktene, spesielt mellom vestlige og ikke-vestlige land. Derfor oppleves den parlamentariske dialogen om store konflikter som særlig viktig.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) for 2024

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) for valgperioden 2021–2025 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Åslaug Sem-Jacobsen (Sp), leder	Sverre Myrli (A)
Erna Solberg (H), nestleder	Helge André Njåstad (FrP)
Truls Vasvik (A)	Grete Wold (SV)

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). Delegasjonens arbeidsområde ble 19. november 2020 utvidet til å omfatte ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) etter at Stortinget ble tatt opp som fast observatør i september samme år.

ASEP er et parlamentarisk forum som speiler det såkalte ASEM-samarbeidet. ASEM (Asia-Europe Meeting) er en dialog på regjeringnivå mellom Europa og Asia om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål. Det ble etablert i 1996 av EU, ASEAN¹, Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 har samarbeidet blitt betraktelig utvidet, og det har nå 52 medlemmer. Norge ble tatt opp som medlem av ASEM i 2012, og som en direkte konsekvens av dette ble Stortinget tatt opp som medlem av ASEP i 2014. ASEP består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europaparlamentet. Europa og Asia bytter i utgangspunktet på å være vertskap for ASEP-møtene, som normalt finner sted annethvert år, men på grunn av krigen i Ukraina og at Russland er medlem, har det ikke vært ASEP-møte siden høsten 2021. Stortinget opplevde frem til dette ASEP som en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land, og for å følge utviklingen i Asia i en tid hvor denne regionen er av økende betydning for Norge. Som fullt medlem er det mulig å delta i forhandlingene og påvirke innholdet i slutterklæringen i stor grad, noe som er viktig og positivt. Så lenge krigen i Ukraina pågår, er det uklart når arbeidet i ASEP vil gjenopptas.

AIPA er en interparlamentarisk forsamling bestående av nasjonale parlamenter i de ti ASEAN-landene i Sørøst-Asia og nasjonale parlamenter i en rekke observatørland i Asia, Stillehavet og Europa. Norske myndigheter inngikk i 2015 i et formelt partnerskap med ASEAN på et bredt spekter av samarbeidsområder. Stortinget har fra 2018 deltatt som gjest, og fra 2021 som fast observatør på AIPAs årlige generalforsamlinger, og gjennom dette jobbet strukturert med å etablere tettere relasjoner til ASEAN-landene. AIPA er en viktig møte-

plass for tettere kontakt med ASEAN samlet og bilateralt. Som gruppe utgjør ASEAN en stabil aktør i det «globale sør» og er i så måte en viktig partner for Norge i en tid hvor kontakt med nettopp disse landene er viktig for felles verdiforståelse. Fra et geopolitisk perspektiv er tilknytningen til AIPA ekstra verdifull.

ASEP/AIPA-delegasjonen er den minste faste delegasjonen Stortinget har. Både faste medlemmer og varamedlemmer deltar aktivt i arbeidet. Det er få faste møter, og delegasjonen har derfor et handlingsrom til selv å ta initiativ til og delta på aktiviteter relatert til samarbeid med asiatiske land.

Hovedsaker i 2024

Geopolitisk rivalisering, krig i Ukraina og Midtøsten og behov for grønn omstilling og økt konkurransekraft gjør det viktigere enn noen gang å søke tettere relasjoner med likesinnede land i Asia. Det er også avgjørende å ha en strategisk forståelse for regionens utvikling og de ulike landenes interesser i forholdet til Norge, Europa og NATO.

ASEAN-landene er i denne sammenheng av stor betydning for Norge, som et av verdens raskest voksende markeder og som viktige handelspartnere for Norge. I tillegg er regionen preget av geopolitiske spenninger, særlig rivaliseringen mellom Kina og USA. Det er derfor både betydningsfullt og positivt at ASEAN fremmer multilateralisme, diplomati og fred og forsoning som de viktigste løsningene på de globale krisene verden står overfor. Med felles interesser knyttet til en regelstyrt verdensorden og økonomisk samarbeid er ASEAN en stadig viktigere samarbeidspartner for Norge.

I oktober deltok Stortingets delegasjon som observatør på AIPAs 45. generalforsamling i Laos. Delegationen benyttet anledningen til bilateral dialog med flere av ASEANs medlemsland og andre observatørland. Delegationen holdt innlegg i plenum, avholdt dialogmøte med ASEAN-parlamentene samlet og deltok også i AIPAs kvinnekommité's forum om kvinnelige politiske ledere. Deltakelsen på AIPA ble nok en gang en god

1. ASEANs medlemsland er Brunei, Filippinene, Indonesia, Kambodsja, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand og Vietnam.

anledning til å synliggjøre den norske interessen for utviklingen i ASEAN og markere tilhørighet til felles verdier. Delegasjonen fremmet norske prioriteringer i samarbeidet med ASEAN og AIPA, som grønn omstilling, havforvaltning og blå økonomi, handel og likestilling. Delegasjonen fremhevet også en ny økonomisk samarbeidserklæring mellom EFTA og ASEAN.

Det ble i Laos også tid til bilateralt program med Norsk Folkehjelp. Delegasjonen benyttet anledningen til et bilateralt besøk til Thailand (Bangkok) på vei hjem. Formålet var å se nærmere på Thailands rolle i ASEAN og regionen og ha fokus på de bilaterale relasjonene mellom Norge og Thailand, inkludert forhandlingene om en omfattende handelsavtale mellom EFTA og Thailand. Forhandlingene var i sluttfasen, og en avtale ble konkludert i desember.

I fravær av ASEP-sesjoner på grunn av krigen i Ukraina valgte delegasjonen i 2024 å ta et arbeidsbesøk til India. Hovedformålet var å styrke det bilaterale og den parlamentariske relasjonen til India – verdens mest folkerike demokrati og et viktig partnerland for Norge. Det ble spesielt viktig å fremme handelsforhandlingene mellom EFTA og India, som da var i sluttfasen, og hvor man fikk på plass en avtale rett etter besøket. Videre var det et formål å få bredere innsikt i Indias innenrikspolitiske og geopolitiske utvikling, kort tid før valget der senere samme vår.

I løpet av 2024 møtte delegasjonen også ambassadører og delegasjoner fra en rekke asiatiske land, i tillegg til møter med politisk ledelse i Utenriksdepartementet.

Delegasjonens planer for 2025

ASEP/AIPA-delegasjonen vil i 2025 videreutvikle sitt samarbeid med ulike asiatiske land og med ASEAN spesielt og fortsette den gode dialogen med de relevante ambassadene i Oslo.

Delegasjonen vil i januar avlegge et arbeidsbesøk til Vietnam og Singapore. Formålet er å styrke de bilaterale og parlamentariske relasjonene til to viktige partnerland innenfor ASEAN. Besøket vil i tillegg gi en god mulighet til å se nærmere på regional utvikling og geopolitiske spenninger i regionen. Det blir viktig for delegasjonen å fremme felles verdier og interesser knyttet til de geopolitiske utfordringene verden står overfor, som samarbeid i FN, etterlevelse av folkeretten og styrking av en multilateral verdensorden. Samtidig blir det viktig å fremme bilateralt samarbeid innenfor handel og økonomi, ikke minst innenfor grønn og blå industri, havsamarbeid mer bredt og samarbeid innenfor digital økonomi, forskning og utdanning. I Vietnam vil det også være aktuelt å besøke prosjekter hvor norsk støtte har stor betydning, som Norsk Folkehjelps bidrag til minerydding. I begge land blir det også avgjørende å støtte opp under pågående handelsforhandlinger med EFTA.

AIPA-sesjonen i 2025 vil finne sted i Malaysia. Dette blir en god anledning til å følge opp arbeidet som ble gjort under AIPA-sesjonen i Laos i 2024. Bilaterale møter med ASEAN-landene og andre relevante observatørland vil også være naturlig.

Delegasjonen vil fortsette å ta imot besøk fra asiatiske parlament og ambassader, og følge den politiske utviklingen i regionen gjennom møter med politisk ledelse i Utenriksdepartementet og andre aktiviteter.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2024

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2021–2025 består av følgende medlemmer:

Medlemmer	Varamedlemmer
Tellef Inge Mørland (A), leder	Linda Monsen Merkesdal (A)
Ingunn Foss (H), nestleder	Ove Trellevik (H)
Ola Borten Moe**(Sp)	Birgit Oline Kjerstad (SV)
Silje Hjemdal (FrP)	Grunde Almeland (V)

* Linda Monsen Merkesdal erstattet Even Eriksen 5. oktober 2023

** Ola Borten Moe erstattet Gro-Anita Mykjåland 5. oktober 2023

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 181 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utvikling av representativt demokrati. Tiltak for å øke kvinneandelen både i parlamenter og i politikk generelt har høy prioritet. Blant IPU arbeidsmetoder er erfaringsutveksling og informasjonsdeling mellom parlamentene, tematiske program iverksatt av IPU sekretariat, og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis 1) fred og internasjonal sikkerhet, 2) bærekraftig utvikling, 3) menneskerettigheter og demokrati og 4) FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikeres menneskerettigheter, som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere. Det er to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema og et såkalt hastetema («emergency item»).

Landene i IPU er organisert i geopolitiske grupper. Norge er medlem av den såkalte «12 Plus-gruppen» som består av 47 land, de aller fleste av dem vestlige og demokratiske.²

Hovedsaker i 2024

Krigen i Gaza har preget møtene i IPU i 2024. Dette har særlig kommet frem i forhandlingene om å sette et hastetema på dagsordenen. Den afrikanske og den arabiske gruppen har ensidig fordømt Israel, mens «12 Plus-gruppen», bestående av hovedsakelig vestlige land, har hatt en mer balansert tilnærming der også Hamas' angrep på Israel fordømmes. Under vårsesjonen i Genève 23.–27. mars lå det lenge an til å bli flertall for et kompromissforslag fremmet av «12 Plus-gruppen» med Danmark i spissen. Rett før votering valgte den arabiske

og den afrikanske gruppen å opprettholde sitt eget forslag. I den påfølgende avstemningen fikk ingen av forslagene det nødvendige flertall. Nok en gang var IPU ute av stand til å enes om et hastetema som alle egentlig mente at var viktig.

IPUs høstsesjon ble avholdt i Genève 13.–17. oktober. Her dukket Gaza igjen opp som forslag til hastetema. Denne gangen vant «12 Plus-gruppen» frem med en bredere tilnærming hvor man støttet FNs generalsekretærs oppfordring om multilateralisme som veien til fred, rettferdighet og bærekraftig utvikling. Norges geopolitiske gruppe, 12 Plus, blir stadig oftere beskyldt for dobbeltmoral for at man fordømmer Russlands krig i Ukraina, mens man ikke støtter de sterkeste fordømmelser av Israel.

Krigen i Ukraina er en viktig sak for «12 Plus-gruppen». Under både vår- og høstsesjonen var det møter med Ukrainas delegasjon der man ble orientert om den aktuelle situasjonen. Samtidig ser man at det er utfordrende å holde Ukrainas sak høyt på dagsordenen. Under høstsesjonen holdt Norge, Canada og Ukraina et sideevent om de bortførte ukrainske barna.

Under vårsesjonen hadde delegasjonen et bilateralt møte med Gambias delegasjon om kjønnslemlestelse. Bakgrunnen var et privat forslag i Gambias parlament om opphevelse av forbudet mot kvinnelig kjønnslemlestelse (KKL). Norges delegasjon oppfordret sine gambiske kolleger på det sterkeste om å beholde forbudet og bekjempe KKL. Det har senere vist seg at Gambias parlament stemte ned forslaget om opphevelse av forbud mot KKL.

Under sesjonene ble det vedtatt resolusjoner om autonome våpen, grønn energi, og om kunstig intelligens sin innvirkning på demokrati, menneskerettigheter og rettsstaten.

Norge hadde formannskapet i den nordiske gruppen i 2024 og arrangerte et koordinerende møte i Oslo hvor også 12 Plus-president Gryffroy deltok. Dele-

2. <https://12plus.net/le-groupe-12/composition-du-groupe/>

gasjonen møtte også IPU's generalsekretær Martin Chungong under hans besøk i Stortinget i april.

Delegasjonen deltok i februar på den årlige høringen i FN i New York. Tema denne gang var hvordan sikre en fredelig fremtid med utgangspunkt i FNs generalsekretærs «New Agenda for Peace». I forkant i høringen avholdt de nordiske IPU-delegasjonene et studiebesøk til Washington D.C. I tillegg til orienteringer om amerikansk politikk på en rekke områder, møtte delegasjonen norsk forsvarsindustri og besøkte Pentagon og Det internasjonale pengefondet (IMF).

Delegasjonens planer for 2025

Delegasjonen vil delta på den 150. IPU-sesjon i Tsjkent, Usbekistan i april, og på den 151. IPU-sesjon i Genève i oktober. I februar deltar delegasjonen på høringen i FN i New York. I forbindelse med denne reisen arrangerer det danske formannskapet i den nordiske gruppen et studiebesøk til Silicon Valley hvor kunstig intelligens er tema.

Årsrapport fra Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for 2024

Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for valgperioden 2021–2025 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trine Lise Sundnes (A), leder	Nikolai Astrup (H)
Torgeir Knag Fylkesnes (SV), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Heidi Nordby Lunde (H)	Terje Halleland (FrP)
Sivert Bjørnstad (FrP)	Mani Hussaini (A)
Per Olaf Lundteigen (Sp)	Mímir Kristjánsson (R)
Runar Sjøstad (A)	Ole André Myhrvold (Sp)
	Sveinung Rotevatn (V)
	Per Martin Sandtrøen (Sp)
	Jan Tore Sanner (H)
	Solveig Vitanza (A)

Generelt

Delegasjonen utgjør en sentral del av Stortingets arbeid med Norges forhold til Den europeiske union (EU), Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Det europeiske frihandelsforbund (EFTA). Den bidrar til å koble det interparlamentariske arbeidet sammen med arbeidet i Europautvalget og ulike fagkomiteer på Stortinget. Dette er i samsvar med målet om en mer aktiv EU-politikk i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) og Innst. 227 S (2012–2013).

Hovedsaker i 2024

EFTA-landenes samarbeid med EU om håndteringen av Russlands krig mot Ukraina forble et sentralt tema for delegasjonen også i 2024. I møter med Europaparlamentet, Europakommisjonen og EFTAs ministre var det særlig fokus på EUs og EFTA-landenes respektive støtteprogram for Ukraina og pågående forhandlinger mellom EFTA og Ukraina om en modernisering av handelsavtalen fra 2010. Delegasjonen ønsket velkommen ferdigstilling av avtalen i desember. Som vertskap for et felles EØS-/EU-parlamentarisk møte i Oslo i november la den norske delegasjonen også særlig vekt på den militære støtten til Ukraina og forsvarsindustriens rolle og inviterte sine europeiske kolleger til et arbeidsbesøk til Nammo på Raufoss.

I samme møte ble det invitert til viktige refleksjoner rundt EØS-avtalens 30-årsmerking, med utgangspunkt i Eldring-utvalgets rapport (NOU 2024:7 Norge og EØS: Utvikling og erfaringer). Man så på hvordan geopolitiske utfordringer og spenninger nå gjør at EU utformer politikk på en helt ny måte, og hva dette betyr for EFTA-landene. Det ble vist til nye koblinger mellom politikkområder som tidligere var mer adskilt, og hvordan handels-, industri-, klima-, energi-, helse-, og sikkerhets- og beredskapspolitikk nå ble utviklet i større sammenheng. Dette ga EØS- og EFTA-landene

noen utfordringer om hva som faller innenfor EØS, og hva som eventuelt kan og må forhandles i egne avtaler med EU. I et møte med Europaparlamentet i februar var det som et eksempel på dette en egen diskusjon om EUs nye karbongrensejusteringsmekanisme, CBAM, og om eventuell EØS-/EFTA-tilknytning til denne.

Global konkurransekraft forble på denne måten et gjennomgangstema for delegasjonen også i 2024. Hvordan geopolitiske spenninger, økt proteksjonisme og den globalene konkurransen knyttet til grønn og digital omstilling påvirker både EØS-samarbeidet og EFTAs handelsforhandlinger, var et hovedtema i møte med EFTAs ministre både i juni og november. Denne gangen så man på europeisk konkurransekraft i lys av nylige rapporter til EU fra to tidligere italienske statsministre, Mario Draghi og Enrico Letta, men også på EFTAs egen rapport om hvordan EØS-/EFTA-landene nå kan og bør posisjonere og organisere seg. EFTA-rapporten «Cross-sectoral EU initiatives: The way ahead for the EEA» ble presentert for EFTA-parlamentarisk komiteen i Brussel i november. Den kom med en rekke anbefalinger og omtalte viktige endringstrekk i EU, herunder at økonomisk sikkerhet, fokus på verdikjeder og strategisk autonomi var blitt mer fremtredende på EUs agenda. Som oppfølging ble det i Stortingets europautvalg samme måned av enkelte representanter foreslått at regjeringen i større grad bør komme med foreløpige skriftlige posisjoner på nye EU-initiativ som grunnlag for en bredere og tidligere debatt i Stortinget og i den norske offentlighet.

Den geopolitiske utviklingen og globale konkurransekraften påvirket også hvordan EFTA-landene forhandlet sine handelsavtaler. EFTA har klart å finne handlingsrom og åpninger for å ferdigstille hele fem handelsavtaler: Chile og Ukraina (modernisering av tidligere avtaler), Kosovo, India og Thailand. For EFTA-parlamentarisk komiteen ble også de pågående forhandlingene med Mercosur-landene spesielt vekt-

lagt gjennom et arbeidsbesøk til Argentina og Brasil i mars. I februar hadde komiteen også møter med representanter for WTO og UNCTAD (FN-konferansen om handel og utvikling) i Genève for å se nærmere på utfordringene i det multilaterale handelssystemet i forkant av ministermøtet i WTO i Abu Dhabi i overgangen februar/mars.

EØS-midlene var også et sentralt tema i 2024. Delegasjonen ønsket å se på hvordan midlene i utgående periode ble brukt, og gjorde det gjennom et arbeidsbesøk til Portugal i september. Samtidig rettet man blikket mot en ny periode, etter at forhandlingene med EU ble avsluttet i juni og ny avtale signert i september.

Delegasjonens planer for 2025

I 2025 vil det være viktig å bygge videre på relasjoner til nye kolleger i et relativt nyvalgt Europaparlament og i ny Europakommisjon. Vertskapsrollen for EØS-parlamentarikermøtet i Oslo i november 2024 dannet et godt utgangspunkt for videre samarbeid, både i en EFTA-sammenheng og bilateralt.

Det vil fortsatt være fokus på samarbeid med EU i forbindelse med krigen i Ukraina. Det vil være særlig interessant i å følge arbeidet til ny EU-kommissær for forsvaret i så måte.

Utfordringene knyttet til global konkurranse, grønn og digital omstilling og global handel vil også stå sentralt, med tanke på betydningen av dette både for EØS-samarbeidet og EFTAs handelsforhandlinger. Tiltredelse av en ny amerikansk president kan by på utfordringer med hensyn til ensrettede straffetoller. Det vil være viktig for Norge og EØS- og EFTA-landene å unngå å bli rammet i for stor grad, men samtidig også å unngå å bli rammet av eventuelle straffetiltak fra EU.

Hva EFTAs handelspolitikk angår, vil ASEAN igjen være i fokus i 2025. Det planlegges et arbeidsbesøk for EFTA-parlamentarikerkomiteen til Malaysia i april for å støtte opp om de pågående handelsforhandlingene mellom EFTA og Malaysia. Håpet er at forhandlingene skal ferdigstilles i løpet av året. Siden EFTA i 2024 inn gikk en erklæring om økonomisk samarbeid med ASEAN som blokk, i tillegg til eksisterende handelsavtaler og pågående forhandlinger med enkeltland i regionen, vil et slikt besøk være spesielt viktig for å bygge opp under tettere relasjoner også med ASEAN som blokk. Med Malaysias formannskap i ASEAN dette året gir besøket også en unik anledning til å se på utviklingen i regionen og hvordan de geopolitiske spenningene spiller inn hos EFTAs handelspartnere der.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) for 2024

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ingjerd Schie Schou (H), leder	Andreas Sjalg Unneland (SV)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Linda Hofstad Helleland (H)
Lisa Marie Ness Klungland (Sp)	Geir Inge Lien (Sp)
Jone Blikra (A)	Lise Selnes (A)
Morten Wold (FrP)	Ingvild Wettrhus Thorsvik (V)

Ingvild Wettrhus Thorsvik hadde permisjon høsten 2024 for deltakelse på Forsvarets sjefskurs.

Komitevervene var fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schie Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schie Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Lise Selnes	Jone Blikra
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Ingvild Wettrhus Thorsvik	Morten Wold
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Linda Hofstad Helleland	Geir Inge Lien
Komiteen for likestillingsspørsmål	Jone Blikra	Andreas Sjalg Unneland
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Lisa Marie Ness Klungland	Linda Hofstad Helleland
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen	
	Morten Wold	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Ingjerd Schie Schou	

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerfor­samling (PACE) ble opprettet i 1949 og har 46 medlemsland. Forsamlingens formål er å styrke menneskerettighetene, demokratiet og rettsstaten i medlemslandene. PACE består av totalt 306 medlemmer (og 306 varamedlemmer) fordelt på ni fagkomiteer og flere underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige delsesjoner og tre årlige møter i den faste komité. PACE har fem politiske grupper, Group of the European People's Party (EPP/CD), Socialists, Democrats and Greens Group (SOC), European Conservatives Group and Democratic Alliance (ECDA), Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) og United European Left (UEL). Forsamlingens president velges for ett år, med mulighet og sedvane for gjenvalg én gang.

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerfor­samlingen velger Europarådets generalsekretær, Euro­parådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen

(EMD) og deltar aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets komité for forebygging av tortur og umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (CPT).

Fra Stortingets delegasjon deltar både faste medlemmer og varamedlemmer aktivt i arbeidet.

Hovedsaker i 2024

Uro for den negative demokratiske utviklingen i Europa fortsetter å prege arbeidet i PACE også i supervalg­året 2024. Det har vært spenning knyttet til valg i flere av medlemslandene og bekymring for innstramming av menneskerettighetene og handlingsrommet for sivilt samfunn og journalister. Dette gjaldt særlig Georgia, Moldova og Romania. Konsekvenser av krigen i Ukraina, situasjonen i Midtøsten, KI-konvensjon og utvikling av samarbeidet med demokratiske krefter i Belarus og Russland (og i eksil) var også viktige saker.

Russlands angrepskrig i Ukraina var et sentralt tema på alle PACEs fire delsesjoner også i 2024. Gjenoppbygging av landet og spørsmålet om finansiering av dette ved hjelp av russiske statsmidler fryst i utlandet var sentralt. Det samme var håndtering av de mange ukrainske flyktningene både internt og eksternt – blant

annet spørsmålet om hvordan man kan sikre trygg retur. Lise Selnes (A) tok flere av disse temaene opp i sin rapport om behovet for mer langsiktige politiske løsninger for ukrainske flyktninger og internt fordrevne. Bedre gjennomføring av sanksjonspolitikken og spørsmålet om hvordan man kan håndtere de mange omgåelsene og hullene i sanksjonsregimet, var også på agendaen. Det høye antallet savnede, krigsfanger og bortførte barn har også vært også et viktig tema. Et siste gjentakende viktig tema er etableringen av et spesialtribunal for rettsforfølgelse av krigsforbrytelsene i Ukraina.

Aserbajdsjan fikk ikke fornyet akkreditivene for sin delegasjon til PACE for 2024, dette som følge av en alvorlig negativ utvikling for menneskerettighetene i landet (økning i antall politiske fanger), håndteringen av den humanitære situasjonen i Nagorno-Karabakh og mangel på samarbeid med PACE. Aserbajdsjan har som følge ikke deltatt på møter i PACE i 2024. Aserbajdsjan responderte med å erklære alle 76 PACE-medlemmer som stemte mot å fornye akkreditivene, som uønsket i landet, deriblant Ingjerd Schie Schou (H), Jone Blikra (A) og Lise Selnes (A). Situasjonen på Gazastripen og forholdet Israel – Palestina og Israel – Libanon var en viktig sak i 2024. PACE har anerkjent Israels rett til selvforsvar, men samtidig fordømt det forsamlingen mener, etter folkeretten, har vært uproporsjonal bruk av makt. PACE har i alle debatter om situasjonen tatt til orde for permanent våpenhvile og betingelsesløs frigjøring av gislene. Forsamlingen har også fordømt de enorme sivile tap og humanitære lidelser som følge av krigen. Både Israel og Palestina har observatørstatus i PACE og talerett i debatter, men kan ikke delta i voteringer. Både i komitéarbeidet og plenum har saken vist sterk polarisering med tanke på hvordan man forholder seg til Palestina.

Kosovo søkte om medlemskap i Europarådet i 2023, og i april 2024 vedtok PACE å anbefale til Ministerkomiteen at Kosovo ble gitt medlemskap i Europarådet. Det var fra den norske delegasjonen og store deler av PACES side håp om at Ministerkomiteen skulle behandle saken raskt, slik at et vedtak om medlemskap kunne gjøres under ministermøtet i Vilnius i mai, men saken har så langt ikke blitt behandlet.

Tilbakegangen for demokrati og for beskyttelsen av menneskerettigheter i Europa fortsetter i 2024. Det var ikke tegn til bedring. I sin tale på 25-årsjubileet for Europarådets MR-kommissær sa kommissær Michael O. Flaherty at man hadde nådd et punkt i historien der våre samfunn var i ferd med å glemme hvorfor menneskerettighetssystemet i Europa var etablert. Samtidig påpekte han at flere og flere statsledere ikke tok sitt menneskerettslige ansvar og heller ikke oppfylte sine juridiske forpliktelser nedfelt i konvensjoner og avtaler. Dette gjaldt særlig i Russland, Belarus og Aserbajdsjan, hvor

antallet politiske fanger økte. Men også i land som Tyrkia, Ungarn og Georgia var det vanskeligere og farligere for demokratisk opposisjon, kritiske journalister og menneskerettsforsvarere.

Linda Hofstad Helleland (H) ledet PACES kulturkomité, og Lise Christoffersen (A) fortsatte arbeidet som rapportør på Aserbajdsjan. Ingjerd Schie Schou (H) ledet arbeidet med revisjon av PACES prosedyreregler og presenterte også regel- og prosedyrekomiteens kommentar til formalitetene rundt vedtaket om ikke å godkjenne Aserbajdsjans akkreditiv for 2024. Lise Selnes (A) var rapportør for en resolusjon om mer langsiktige politiske løsninger for flyktninger og internt fordrevne i Ukraina. Jone Blikra (A) deltok på flere valgobservasjoner, blant annet i Bulgaria, Georgia og Moldova. Linda Hofstad Helleland (H) deltok også på valgobservasjon i Georgia. Delegasjonen var i mai vertskap for et møte i den politiske komité med nærmere 100 gjester fra Europarådets medlemsland. Ingjerd Schie Schou (H) og Lise Christoffersen (A) deltok i en pannelsamtale under et seminar i lagtings salen om politiske fanger.

Gjennom året har delegasjonens kvinnelige medlemmer deltatt på møter i women@pace. Tema for møtene har vært vold mot kvinner, likestilling i nasjonale parlament og kvinnelige MR-forkjempere.

Delegasjonens planer for 2025

Delegasjonen skal være vertskap for et møte i PACES kulturkomité i begynnelsen av juni. Møtet skal finne sted i Trondheim. Linda Hofstad Helleland (H) fortsetter som leder for komiteen. Delegasjonen planlegger deltakelse på de fire delsesjonene og delegasjonsleder på de to møtene i Standing Committee. Når en ny delegasjon er valgt etter Stortingets sammmentreden i oktober, planlegges det en studiereise til Strasbourg.

Årsrapport for virksomheten til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid i 2024

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Lars Haltbrekken (SV), leder	Alfred Jens Bjørlo (V)
Willfred Nordlund (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Øystein Mathisen (A)	Liv Kari Eskeland (H)
Tove Elise Madland (A)*	Bengt Fasteraune (Sp)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	Geir Jørgensen (R)
Bård Ludvig Thorheim (H)	Nils-Ole Foshaug (A)**

*Tove Elise Madland erstattet Marianne Sivertsen Næss 30. april 2024

**Nils-Ole Foshaug erstattet Tove Elise Madland 30. april 2024

Generelt

Global oppvarming fører til store endringer i nord, med betydelige globale konsekvenser og lokale ringvirkninger for folk som bor der, og for naturen. Ismelting gir stigning i havnivået, og Polhavet blir mer åpent og tilgjengelig for blant annet skipsfart, ressursutnyttelse og turisme. Klimaendringene fører til flere og større skogbranner som har dramatiske konsekvenser for luftkvalitet, biodiversitet og mennesker og fører til store utslipp av klimagasser. Permafrosten tiner og gir blant annet store utfordringer for infrastruktur som hus og veier.

Samtidig ser vi en økt politisk interesse for Arktis og nordområdene, både i de arktiske landene og i det internasjonale samfunnet for øvrig. Russlands krig i Ukraina, samt økte geopolitiske spenninger, har bidratt til at sikkerhetspolitikken igjen er et hovedtema i den arktiske regionen. Effekten av klimaendringene i Arktis er et tema som engasjerer forskere fra mange land. Temperaturen i Arktis stiger nærmere fire ganger raskere enn det globale gjennomsnittet.

Russlands fullskala invasjon av Ukraina 24. februar 2022 førte til at det arktiske samarbeidet ble satt på pause. Etter at Norge overtok lederskapet i Arktisk råd den 11. mai 2023, er samarbeidet mellom de åtte medlemslandene gjenopptatt. Det er møter i Arktisk råds arbeidsgrupper og mellom urfolksrepresentantene. Det norske lederskapet gjennomfører også konferanser knyttet til beredskap og ungdom. Det er imidlertid ikke møter på politiske nivå eller mellom representantene på embetsnivå fra utenriksdepartementene (Senior Arctic Officials).

Parlamentarikersamarbeidet er fremdeles på pause, men folkevalgte fra Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige, USA og Europaparlamentet treffes til uformelle møter og konferanser uten Russland. Lederne i parlamentarikersamarbeidet er folketingsmedlem Aaja Chemnitz (leder) og senator Lisa Murkowski (nestleder).

Hovedsaker i 2024

Sveriges riksdag var vertskap for en arktisk parlamentarikerkonferanse i Kiruna 20.–23. mars 2024. Delegasjonsleder Lars Haltbrekken (SV) var moderator under sesjonen om klimaendringer og avfallshåndtering i Arktis, og Bård Ludvig Thorheim (H) var en av innlederne på sesjonen om sivil sikkerhet og beredskap. Fra delegasjonen deltok også Bengt Rune Strifeldt (FrP) og Øystein Mathisen (A). I tillegg deltok Martin Gamst Johnsen, Maria Strand Munkhaug og Jens Kristian Øvstebø som norske representanter på en ungdomskonferanse som gikk delvis parallelt med parlamentarikerkonferansen. Ambassadør Morten Høglund fra Utenriksdepartementet representerte det norske lederskapet i Arktisk råd på konferansen og rapporterte om situasjonen i samarbeidet.

Delegasjonen arrangerte delegasjonsreiser til Trondheim 12. februar 2024 og til Bodø 22. april 2024. I Trondheim besøkte delegasjonen ulike avdelinger på NTNU blant annet knyttet til maritim virksomhet, autonome farkoster og romvirksomhet. I Bodø møtte delegasjonen blant annet Hovedredningsentralen og Nord universitet.

Delegasjonsleder Haltbrekken deltok også på et internasjonalt parlamentarikermøte i Goose Bay i Canada 2.–3. september 2024. En viktig sak på dette møtet var et initiativ til å se på reglene for det arktiske parlamentarikersamarbeidet (Rules of Procedure). Det ble besluttet at en arbeidsgruppene bestående av tjenestemenn i parlamentet skal arbeide videre med saken.

Den arktiske delegasjonen var også i 2024 en drivende kraft i nordområdepartnerskapet under Arendalsuka. Sammen med partnere fra universiteter, myndigheter, forskning og næringsliv deltok flere stortingsrepresentanter på arrangementene som fant sted i lavvoen på Fløyheia. Det norske lederskapet i Arktisk råd, Svalbard, romvirksomhet og sannhets- og

forsoningskommisjonens rapport var blant temaene som ble tatt opp på møtene.

Delegasjonens nestleder, Willfred Nordlund (Sp), deltok i to panel under konferansen «Arctic Futures Symposium» i Brussel 2.–3. desember 2024. Temaene for de to panelene var «transatlantisk samarbeid i Arktis i 2025 og videre» og «kritiske mineraler og forsyningskjeder».

Siden 2013 har den arktiske delegasjonen invitert utenriksministeren til halvårlege nordområdedialoger for en uformell utveksling av informasjon om samarbeid i nord. Til disse møtene inviteres også delegasjonsledelsen i de øvrige internasjonale delegasjonene i Stortinget. Nordområdedialogene i 2024 fant sted 4. juni og 16. desember. Et viktig tema som ble tatt opp på begge møtene, var samarbeidet i det nordlige Norden. Det er særlig svensk og finsk medlemskap i NATO som har aktualisert et forsterket samarbeidet mellom Norge, Sverige og Finland i nord. I tillegg har Finland annonsert at de trekker seg fra Barentssamarbeidet, noe som gjør at man må se på det regionale samarbeidet i nord med nye øyne.

Gjennom 2024 har den arktiske delegasjonen gjennomført tre delegasjonsmøter og hatt flere møter med eksterne gjester. Blant gjestene har vært USAs arktiske ambassadør Mike Sfraga og EUs arktiske ambassadør Claude Veron-Reville.

Delegasjonens planer for 2025

Stortingets arktiske delegasjon er vertskap for et uformelt arktisk parlamentarisk møte i Tromsø 26. januar 2025. I tilknytning til møtet vil parlamentarikerne ha et fellesmøte med deltakere fra ungdomskonferansen som er i regi av Arktisk råd. Flere av deltakerne vil også være med på deler av konferansen «Arctic Frontiers», som er en årlig konferanse i Tromsø om arktiske tema.

Delegasjonen planlegger en reise til USA 23.–28. februar 2025, nærmere bestemt Washington, D.C. og Minnesota. I Washington, D.C. er et hovedtema politiske møter i Kongressen om blant annet arktisk samarbeid. I Minnesota planlegges det blant annet møter med de norske miljøene i anledning av at det er 200-årsjubileum for den norske utvandringen til USA.

Før sommeren planlegges det også et arktisk parlamentarisk møte i Finland.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2024

Stortingets delegasjon til NATO PA for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trond Helleland (H), leder	Per Martin Sandtrøen (Sp)
Sverre Myrli (A), nestleder	Bjørnar Moxnes (R)*
Bengt Fasteraune (Sp)	Kari Elisabeth Kaski (SV)
Anette Trettebergstuen (A)*	Tellef Inge Mørland (A)
Erlend Wiborg (FrP)	Ine Eriksen Søreide (H)

* Anette Trettebergstuen erstattet Lubna Boby Jaffery 5. oktober 2023

* Bjørnar Moxnes erstattet Seher Aydar 17. oktober 2023

Komitevervene er fordelt som følger:

Komite	Medlemmer
Political Committee	Sverre Myrli og Ine Eriksen Søreide
Defence and Security Committee	Trond Helleland og Bjørnar Moxnes
Committee on the Civil Dimension of Security	Bengt Fasteraune og Tellef Inge Mørland
Economics and Security Committee	Anette Trettebergstuen og Per Martin Sandtrøen
Science and Technology Committee	Erlend Wiborg og Kari Elisabeth Kaski
Mediterranean and Middle East Special Group	Erlend Wiborg
Ukraine–NATO Interparliamentary Council	Sverre Myrli

Generelt

NATOs parlamentarikerforsamling er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. NATO PA er ikke en del av NATO og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen. Forsamlingen er likevel et viktig bindeledd mellom NATO og medlemslandenes parlamenter. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen resolusjoner (anbefalinger) rettet til Det nordatlantiske råd (NAC) og til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler vanligvis under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på forsamlingens resolusjoner.

NATOs 32 medlemsland er representert i NATO PA, i tillegg til totalt 25 assosierte delegasjoner/observatørdelegasjoner.

NATO PA møtes til en høst- og en vårsesjon, der høstsesjonen – «årlig sesjon» – er forsamlingens viktigste årlige arrangement. I tillegg organiseres det en rekke studiereiser og konferanser. Gjennom arbeidet i NATO PA får medlemmene innsikt i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål og det transatlantiske samarbeidet som alliansen er bygget på. Kunnskapen kommer Stortinget til nytte gjennom arbeid i komiteer og i debatter.

Hovedsaker i 2024

Russlands krigføring i Ukraina, og den stadig vanskeligere situasjonen for Ukraina på slagmarken, dominerte NATO PAs dagsorden i 2024. Det ble vedtatt en rekke Ukraina-relaterte resolusjoner, som alle understreket viktigheten av fortsatt støtte til Ukraina frem til landet har oppnådd seier i krigen mot Russland.

I 2024 tok NATO PA også til orde for å styrke NATOs integrerte luft- og missilforsvar, å opprettholde NATOs militærteknologiske fortrinn, herunder gjennom anvendelse av kunstig intelligens, og å bekjempe seksuell vold i konflikt.

I årets første halvdel hadde NATO PA et sterkt fokus på forberedelsene til NATO-toppmøtet i Washington, D.C. i juli. NATO PAs viktigste anbefalinger til toppmøtet var å støtte Ukraina helt til landet har seiret i krigen, å forbedre NATOs avskrekings- og forsvarsevne ytterligere og å styrke alliansens rolle i å forsvare demokratiske verdier.

I 2024 ble det markert at NATO fylte 75 år. Den amerikanske delegasjonen til NATO PA organiserte i den forbindelse et parlamentarisk NATO-toppmøte i Washington, D.C. 8. og 9. juli, rett i forkant av toppmøtet på regjeringnivå. Stortingspresident Masud Gharahkhani, delegasjonsleder Trond Helleland og nestleder Sverre Myrli deltok. I sitt innlegg fremhevet stortingspresidenten Norges nye langtidsplan for Forsvaret, som bringer Norges forsvarsutgifter over 2 pst. av BNP, og Norges rolle i å følge med på russiske aktiviteter i nord-

områdene. Han understreket også viktigheten av at NATO søker sammen med likesinnede demokratiske land globalt.

I anledning NATOs 75-årsjubileum gjennomførte den norske delegasjonen også en studiereise til USA 14.–18. april. Fokus for reisen var det norsk-amerikanske forsvarssamarbeidet både i NATO og bilateralt. Delegasjonen besøkte først Washington, D.C. og deretter Camp Lejeune i North Carolina, der marinekorpsavdelingen II Marine Expeditionary Force – som årlig trener i Norge – holder til. Reisen ble avsluttet med et besøk til de norske offiserene i U.S. Central Command (CENTCOM) i Tampa i Florida.

Den 7. mars 2024 ble Sverige omsider NATOs 32. medlemsland, etter langvarig trening fra Tyrkia og Ungarn, og Sverige ble dermed også fullverdig medlem av NATO PA.

Michał Szczerba fra Polen gikk av som NATO PAs president i juni, etter å ha blitt valgt inn i Europaparlamentet. Gerald Connolly fra USA fungerte som president frem til Marcos Perestrello de Vasconcellos fra Portugal ble valgt til ny president under høstsesjonen i Montréal i november.

NATO PAs Defence and Security Committee gjennomførte et besøk til Norge og Sverige 22.–26. september. I Norge besøkte delegasjonen Hovedredningssentralen og Forsvarets operative hovedkvarter i Bodø, marinebasen i Ramsund og flybasen på Evenes. Trond Helleland og Sverre Myrli ledsaget delegasjonen under besøket til Norge.

Den norske delegasjonen deltok ellers aktivt på NATO PAs hovedaktiviteter, herunder på vårsesjonen i Sofia i mai og høstsesjonen i Montréal i november. I Montréal ble Sverre Myrli valgt til leder av Political Committee, som er en av NATO PAs tyngste fagkomiteer.

I desember deltok delegasjonen på NATO PAs årlige Transatlantisk Forum i Washington, D.C. I etterkant ble det organisert et besøk til Norfolk i Virginia, der NATO PA-medlemmene fikk orienteringer om NATOs Allied Command Transformation og den nye Joint Force Command Norfolk, som skal få ansvar for Norden og Nord-Atlanteren. Det ble arrangert et eget møte mellom den norske delegasjonen og norske offiserer som bidrar i oppbyggingen av JFC Norfolk.

Enkeltmedlemmer av delegasjonen deltok også på flere studiereiser i regi av sine fagkomiteer. Blant annet deltok delegasjonsleder Trond Helleland på et besøk til Seattle og Alaska i september, og Tellef Inge Mørland deltok på et besøk til Algerie i november. I juni deltok Sverre Myrli på et besøk til Kyiv med Ukraine–NATO Interparliamentary Council.

Delegasjonens planer for 2025

Det forventes bred deltakelse fra den norske delegasjonen på vårsesjonen i Dayton, Ohio i mai. Delegasjonen vil også delta på høstsesjonen i Ljubljana i oktober. I tillegg forventes det aktiv deltakelse fra den norske delegasjonen på flere fagkomitéreiser i det kommende året. Erfaringsmessig kan imidlertid stortingsvalget i september føre til noe lavere deltakelse på NATO PAs aktiviteter totalt sett.

Den 12.–16. mai vil NATO PAs Committee on Democracy and Security og Science and Technology Committee besøke Svalbard og Oslo. Etter planen vil fem medlemmer av den norske delegasjonen delta på besøket til Svalbard.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2024

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Siv Mossleth (Sp), leder	Ola Borten Moe (Sp)
Bård Hoksrud (FrP), nestleder	Mímir Kristjánsson (R)
Maria Aasen-Svensrud (A)*	Terje Sørvik (A)
Sverre Myrli (A)	Aleksander Stokkebø (H)
Jan Tore Sanner (H)	Mahmoud Farahmand (H)
Mona Fagerås (SV)**	Abid Raja (V)

*Maria Aasen-Svensrud erstattet Kari Henriksen 8. oktober 2024

**Mona Fagerås erstattet Marian Hussein 1. februar 2024

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

Komité	Medlemmer
Første komité (politikk og sikkerhet)	Bård Hoksrud og Sverre Myrli
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Mona Fagerås og Maria Aasen-Svensrud
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Siv Mossleth og Jan Tore Sanner

Følgende representanter hadde verv i OSSEs parlamentarikerforsamling i 2024:

Medlem	Verv
Sverre Myrli (A)	Medlem av OSSE PAs ad-hoc gruppe mot terrorisme
Aleksander Stokkebø (H)	Nestleder i OSSE PAs nettverk for unge parlamentarikere (gjenvolgt i 2024)
Siv Mossleth (Sp)	Medlem av OSSE PAs støttegruppe for Ukraina (fra oktober 2023)
Kari Henriksen (A)	OSSE PA spesialrepresentant for Sør-Kaukasus (til juli 2024)

Generelt

OSSEs parlamentarikerforsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Forsamlingen har 323 medlemmer fra 56 parlamenter. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR).

Hovedsaker i 2024

Russlands angrepskrig i Ukraina stod også i 2024 øverst på forsamlingens dagsorden. Arbeidet i forsamlingens støttegruppe for Ukraina ble intensivert. Dele-

gasjonsmedlem Mossleth deltok på støttegruppens reise til Kyiv, Butsja, Irpin og Hostomel i februar 2024. Besøket ble høyt verdsatt av Ukrainas OSSE PA-delegasjon. Delegasjonens varamedlem Stokkebø tok initiativ til et innspillsmøte med norske ungdomsorganisasjoner på Stortinget i forkant av hovedsesjonen. Delegasjonen var vertskap for et møte i OSSEs nettverk av unge parlamentarikere i Stavanger i september. Valgobservasjoner har vært en sentral del av delegasjonens virksomhet i 2024.

Russlands angrepskrig mot Ukraina preget OSSE PAs vintermøte i Wien, to år etter at krigen tok til. Russland valgte å utebli fra møtet. Opposisjonspolitikker Aleksej Navalnyjs dødsfall og bekymring for politiske fanger i Russland og Belarus var sentrale tema. Den belarusiske opposisjonslederen Svjatlana Tsikhanovskaja innledet en debatt om politiske dissidenter og politiske fanger. De norske delegatene oppfordret i sine innlegg OSSE-landene til å øke presset for å få løslatt Vladimir

Kara-Murza og andre politiske fanger. Den norske delegasjonen organiserte et sidearrangement med delegasjonene fra USA og Ukraina samt den norske Helsingforskomiteen. Tema var hvordan landene kan styrke implementering av sanksjonene mot Russland. Sentralt i diskusjonen var rapportene fra Corisk og Helsingforskomiteen, som har avdekket hull i sanksjonsregimet.

Hovedsesjonen i juli 2024 fant sted i Bucuresti, med delegasjoner fra 55 land representert. Russland deltok ikke. Russlands pågående angrepskrig mot Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen i OSSE-regionen preget møtet. Budskapet fra OSSE PA var at støtten til Ukrainas suverenitet og territoriale integritet stod fast. Krigen mot Ukraina ble ansett som et grovt brudd på den internasjonale regelbaserte orden, grunnleggende prinsipper i folkeretten og internasjonale forpliktelser i FNs charter og Helsingforsavtalen. Politiske fanger og deporterte ukrainske barn og sivile i russisk fangenskap var et sentralt tema i det norske hovedinnlegget. Det ble vist til en kartlegging gjort av uavhengige rapportører under OSSEs Moskva-mekanisme, som viste at et stort antall ukrainske sivile var utsatt for vilkårlig frihetsberøvelse fra Russlands side. Parlamentarikerforsamlingen forlangte at Russland løslater alle sivile fanger. Bucuresti-erklæringen inneholder blant annet resolusjoner om sikkerhetsutfordringer knyttet til kunstig intelligens, desinformasjon og propaganda. Også yttringsfrihet og tiltak for å styrke journalisters sikkerhet stod i fokus. Flere resolusjoner var knyttet til konflikten i Midtøsten.

Sammen med delegasjonene fra Ukraina og Romania var den norske delegasjonen vertskap for et sidearrangement om situasjonen for flykninger og internt fordrevne i Ukraina. Delegasjonsleder Mossleth viste i sitt innlegg til egne inntrykk fra besøk til et krigsherjet Ukraina og trakk fram norsk bistand gjennom Nansenprogrammet. Flyktninghjelpen, som har kontorer i Ukraina, var også representert på sidearrangementet.

Delegasjonsmedlem Kari Henriksen har i to perioder vært OSSE PAs spesialrepresentant for Sør-Kaukasus. Henriksen avleverte sin andre rapport om regionen under hovedsesjonen. Hun ble samtidig

takket av under sesjonen, da hun valgte å tre ut av OSSE PA-delegasjonen på Stortinget.

Under hovedsesjonen ble president Pia Kauma og generalsekretær Roberto Montella gjenvalgt i sine verv. De nordiske og baltiske delegasjonene arrangerte et felles møte med delegater fra Sentral-Asia. Hensikten med møtet var å styrke kontakten mellom delegasjonene.

OSSE PAs høstmøte fant sted i Dublin i oktober. OSSEs rolle som tilrettelegger og plattform for dialog, konfliktløsning, forsoning og bistand etter konflikter var overordnet tema på høstmøtet. Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina dominerte debattene. Kravet om at Russland må avslutte krigen, ble gjentatt av forsamlingen. Høstmøtet ble avsluttet med en egen debatt om konflikten i Midtøsten i regi av OSSE PAs middelhavs-forum. Det ble arrangert et nytt møte mellom de nordiske og baltiske delegasjonene og delegasjonene fra Sentral-Asia. Tema var regionalt samarbeid i Norden. Den norske delegasjonen hadde et bilateralt møte med OSSE PAs president Kauma og generalsekretær Montella om aktuelle saker i parlamentarikerforsamlingen.

En rekke valg ble avholdt i 2024. Delegasjonens medlemmer har deltatt på valgobservasjoner i Aserbajdsjan (både president- og parlamentsvalg), Nord-Makedonia, Georgia, Usbekistan og USA.

Delegasjonen sendte deltakere til to OSSE PA-konferanser i 2024, i regi av parlamentene i henholdsvis Portugal og Turkmenistan.

Delegasjonens planer for 2025

I 2025 vil krigen i Ukraina og situasjonen for opposisjonen i Russland og Belarus fortsatt være i fokus. Delegasjonen vil være vertskap for et sidearrangement med ekteparet Kara-Murza under forsamlingens vintermøte. Delegasjonen vil følge saker som har vedvarende stor betydning for Norge, som demokratiutvikling og menneskerettigheter. Deltakelse i valgobservasjoner er sentralt for sikkerhet og demokratiutvikling. Delegasjonen vil aktivt bruke sesjonene, og vervene delegasjonsmedlemmene innehar, til å fremme norske prioriteringer.

Oslo, den 28. januar 2025

Lars Haltbrekken
delegasjonsleder Arktis

Siv Mossleth
delegasjonsleder OSSE PA

Trond Helleland
delegasjonsleder NATO PA

Tellef Inge Mørland
delegasjonsleder IPU

Trine Lise Sundnes
delegasjonsleder EFTA/EØS

Åslaug Sem Jacobsen
delegasjonsleder ASEPog AIPA

Ingjerd Schie Schou
delegasjonsleder PACE